

LIKABEHANDLINGSPÅN

**För att främja likabehandling samt motverka
diskriminering och kränkande behandling**

Tandsbyns förskola

2021-2022

"Everybody is a genius. But if you judge a fish by its ability to climb a tree, it will live its whole life believing that it is stupid."

Albert Einstein

*"Ett litet ord som en människa fäster sig vid
kan verka i oräknelig tid
Det kan framkalla glädje till livets slut
och det kan uppväcka obehag livet ut
Ja, det kan påverka livet på jorden
så slarva inte med orden"*

Alf Henriksson

Innehåll

1. Inledning.....	1
1.1 Visioner	1
1.2 Begrepp och definitioner.....	2
2. Arbetsgång	5
2.1 Främjande.....	6
2.2 Förebyggande	6
2.3 Akuta åtgärder	7
2.3.1 Rutiner för akuta åtgärder	8
2.3.2 Utredning, åtgärder och uppföljning.....	8
2.4 Forum och stödfunktioner.....	9
4. Handlingsplan.....	10
Bilaga 2 Checklista	12

1. Inledning

Skollagen är tydlig med att utbildningen ska ta hänsyn till barns olika behov samt sträva efter att uppväga skillnader i förutsättningar. Alla barn och elever har rätt att lära och utvecklas i en trygg miljö och att bemötas med respekt. Därför är det viktigt att arbeta främjande för likabehandling såväl som förebyggande mot diskriminering och kränkande behandling.

Enligt diskrimineringslagen ska förskolan ha en likabehandlingsplan och enligt skollagen en plan mot kränkande behandling. De båda planerna kan sammanföras till en, så länge de uppfyller de krav som ställs i lagarna. Planen ska upprättas årligen och är ett viktigt verktyg för att systematiskt planera, dokumentera och utvärdera likabehandlingsarbetet.

Likabehandlingsarbete handlar om att skapa en förskola fri från diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Det handlar också om att värna om barnens mänskliga rättigheter och implementera FN:s barnkonvention i förskolan. En trygg vardag är en förutsättning för att barnen ska kunna delta i verksamheten på lika villkor.

Denna plan baseras på skollagen (SFS 2010:800), diskrimineringslagen (SFS 2008:567), Lpfö18, samt riktlinjer från Skolverket, Diskrimineringsombudsmannen (DO) och Skolinspektionen.

1.1 Visioner

Våra visioner är :

- att främja likabehandling och skapa bästa möjliga förutsättningar för alla barns utveckling och lärande samt förmedla såväl som förankra respekten för de mänskliga rättigheterna liksom grundläggande demokratiska värderingar,
- att alla på förskolan ska kunna känna arbetsglädje, trivsel, trygghet, självförtroende och ansvar,
- att stärka barnens självkänsla och integritet,
- att vi ska skapa ett klimat där ingen accepterar kränkande behandling
- att, vid behov, tidigt upptäcka och vidta åtgärder mot diskriminering och kränkande behandling
- att förankra likabehandlingsplanen och använda den som ett verktyg i verksamheten
- att vårdnadshavare ska känna tillit och förtroende när de lämnar sina barn på förskolan
- att alla ska möta sina medmänniskor så som de själva vill bli bemötta
- att alla i förskolan ska ha ett normkritiskt förhållningssätt

1.2 Begrepp och definitioner

Diskriminering – ett övergripande begrepp för negativ och kränkande behandling av individer eller grupper av individer utifrån de sju diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionshinder eller ålder. Diskriminering kan vara direkt eller indirekt.

Trakasserier– ett uppträdande som kränker en persons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Trakasserier kan utföras mellan vuxen-barn, barn-barn eller vuxen-vuxen.

Mobbning –när en person upprepade gånger blir utsatt för negativa handlingar t.ex. knuffar, elaka kommentarer, utfrysning, från en eller flera personer. Det är mobbning när parterna i en konflikt inte är jämnstarka utan den ena parten ständigt är i underläge och blir kränkt.

Annan kränkande behandling –ett uppträdande som, utan att vara trakasserier, kränker någons värdighet, t ex våld och misshandel, kroppsspråk, kränkningar genom text och bild, etc. Det är barnet som upplever sig vara utsatt för kränkande behandling som avgör vad som är oönskat. För att det ska vara fråga om kränkande behandling enligt lagen måste kränkningen vara märkbar och tydlig. I många situationer är det uppenbart att ett beteende är kränkande, men om det inte är det så måste barnet eller eleven klargöra för den som kränker att beteendet är ovälkommet. Barnet eller eleven kan också ta hjälp av pedagogerna i verksamheten. Vad som är kränkande behandling måste avgöras i varje enskilt fall. Det är viktigt att komma ihåg att yngre barn inte alltid kan förmedla sina känslor på samma sätt som äldre barn och vuxna.

Inget krav på uppsåt

Det finns inget krav på uppsåt. Det gäller både för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Ett barn eller anställd behöver alltså inte ha haft någon elak avsikt för att göra sig skyldig till kränkande behandling eller trakasserier. Det är effekten som avgör. Däremot måste personen ha viss insikt i att det egna uppträdandet kan upplevas som kränkande. Det kan vara svårt att bedöma om ett barn har den insikten. Därför är det viktigt att pedagogerna är observant och beredd att ingripa i konkreta situationer och att förskolan bedriver ett förebyggande arbete. *Tänk på att tillrättavisningar, som ingår i pedagogers arbete, normalt inte bedöms som kränkning.*

Diskrimineringsgrunderna

De exempel som beskrivs är tänkta som pedagogiska exempel för likabehandlingsarbetet i förskolan. Det är inte säkert att DO skulle driva dessa fall till domstol.

Kön

Enligt diskrimineringslagen avser diskrimineringsgrunden kön att någon är flicka eller pojke, kvinna eller man. Även transsexuella personer, alltså personer som har ändrat eller kommer att ändra sin juridiska könstillhörighet, skyddas utifrån diskrimineringsgrunden kön.

Exempel på diskriminering och trakasserier som har samband med kön:

- En flicka går före en pojke i kön till en förskola med motiveringen att det redan finns en stor majoritet pojkar på förskolan. (diskriminering)
- När barnen leker på gården berättar Peter för sin förskollärare Gunilla att han vill ha en likadan röd mössa som Fatima. Han tycker att den är väldigt fin med små glitterhjärtan på. Gunilla säger skrattande "Då kanske vi ska kalla dig för Petra så att de andra inte tror att du är Fatima". Hon berättar för de andra barnen om det och alla skrattar åt Peter. (trakasserier på grund av kön)

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsidentitet eller könsuttryck menar DO en persons identitet eller uttryck i form av kläder, kroppsspråk, beteende eller annat liknande förhållande med avseende på kön. Alla människor har könsidentitet och könsuttryck. Skyddet blir extra viktigt för personer med en könsidentitet eller ett könsuttryck som hela tiden eller periodvis skiljer sig från könsnormen.

Exempel på diskriminering eller trakasserier som har samband med könsidentitet eller könsuttryck: Sedan ett år tillbaka markerar Erik, 5 år, tydligt att hon helst vill vara flicka och kallas hon och henne. Föräldrarna har gått med på hennes önskemål att bära klänning. En dag är Erik ledsen när pappa kommer till förskolan för att hämta henne. Hon berättar att hon inte fick följa med på utflykt eftersom hon vägrade att ta på sig ett par byxor. Pappa frågar pedagogerna varför Erik skulle byta till byxor och får svaret: "Det får vara någon mätta med tramset." Pappan blir också uppmanad att i fortsättningen klä Erik i "riktiga kläder" eftersom några barn har börjat reta henne för att hon bär klänning. (diskriminering och trakasserier)

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Alla människor har en etnisk tillhörighet – eller flera etniska tillhörigheter. En person som är född i Sverige kan definiera sig som både svensk och till exempel rom, same eller kurd. Var och en har rätt att definiera sin egen etniska tillhörighet utifrån sin personliga bakgrund.

Exempel på diskriminering eller trakasserier som har samband med etnisk tillhörighet:

- En förskola med många barn med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn när man tar in nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp. (diskriminering)
- En av förskollärarna uttalar sig negativt om polacker inför barnen. I barngruppen finns det ett polskt barn som tar illa vid sig. (trakasserier)

Religion eller annan trosuppfattning

Religionsfriheten är skyddad i såväl internationella konventioner som i svensk grundlag. Alla barn har rätt till kunskap och lärande, tankefrihet och religionsfrihet. Föräldrar har också rätt att uppfostra sina barn i enlighet med sin tro. Begreppet annan trosuppfattning innefattar uppfattningar som har sin grund i eller har samband med en religiös åskådning, till exempel ateism. De anses ha ett naturligt samband med eller vara jämförbara med religion.

Exempel på diskriminering eller trakasserier som har samband med religion eller annan trosuppfattning:

- Axel går i Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens söndagsskola. Hans dagbarnvårdare säger "Usch, vilket trams! Ska du bli en sådan där bibelfanatiker?" (trakasserier)
- Salima blir ledsen eftersom några av de andra barnen brukar skratta åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk när hon kommer och hämtar henne. En av barnskötarna tröstar Salima, men vidtar inga andra åtgärder. (trakasserier)

Funktionsnedsättning

Funktionsnedsättning beskriver en varaktig nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå. Funktionsnedsättning beskriver inte ett statiskt tillstånd eller hur en person är. Funktionsförmågan varierar beroende på situationen och miljön. Funktionshinder är hinder som en icke funktionell miljö medför för personer med funktionsnedsättning. Funktionshinder kan till exempel skapas genom att lokaler, aktiviteter eller pedagogiskt material är otillgängliga för barn med funktionsnedsättning.

Som funktionsnedsättning räknas både sådant som syns, som att man använder rullstol, och sådant som inte märks lika lätt, som exempelvis allergi, ADHD och dyslexi.

Exempel på diskriminering eller trakasserier som har samband med funktionsnedsättning:

- Anna som har ADHD får inte börja på samma förskola som sin storebror. Kommunen, som tillämpar syskonförtur, tycker i detta fall att Anna ska börja på en annan förskola. Där finns det andra barn med samma diagnos och pedagogerna har därför kunskap om denna. (diskriminering)
- David har muskeldystrofi som gör att han går klumpigt och ostadigt och har lätt för att falla. Några av barnen brukar reta David och kallar honom "Snubbelfot". Pedagogerna har hört att han blir retad, men har inte vidtagit några åtgärder. (trakasserier)

Sexuell läggning

Med sexuell läggning menas homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Det har gått bra på förskolan tills James äldre bror kommer på besök. Några av barnen har hört när deras storasyskon i negativa ordalag kallat James bror för bög. Nu får James inte vara med och leka eftersom han har en "äcklig" storebror. Eftersom en av de vuxna på förskolan hör ordväxlingen utan att reagera känner James att han inte har någon att vända sig till. (trakasserier)
- Johanna är ny på förskolan och ska fylla i sitt familjeträd. Hon får en förtryckt mall där mammans och pappans namn ska fyllas i. Hon vill ha ett nytt papper med mamma och pappa, men får till svar att hon kan stryka över pappa och skriva dit "den andra tantens" namn. (diskriminering)

Ålder

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering som har samband med ålder. Skyddet gäller alltså även i förskolan. Förbudet är dock inte absolut utan det finns vissa undantag. Det är tillåtet att särbehandla av skäl som har samband med ålder

- vid tillämpning av bestämmelser som tar hänsyn till ålder i förskolan. En sådan bestämmelse kan finnas till exempel i skollagen eller i någon annan förordning.
- om det finns ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet. Förbudet mot åldersdiskriminering innebär inte heller att det i förskolan är förbjudet att dela in barnen i åldersgrupper eller på annat sätt beakta deras ålder.

Exempel på trakasserier som har samband med ålder:

- Malte är den enda sexåringen som går kvar i förskolan och inte har börjat i förskoleklass. Det är hans föräldrar som valt det. De andra barnen retar honom ofta för det. (trakasserier)
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra barnens pappor. Agnes blir sårad när de andra barnen skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. (trakasserier)

2. Arbetsgång

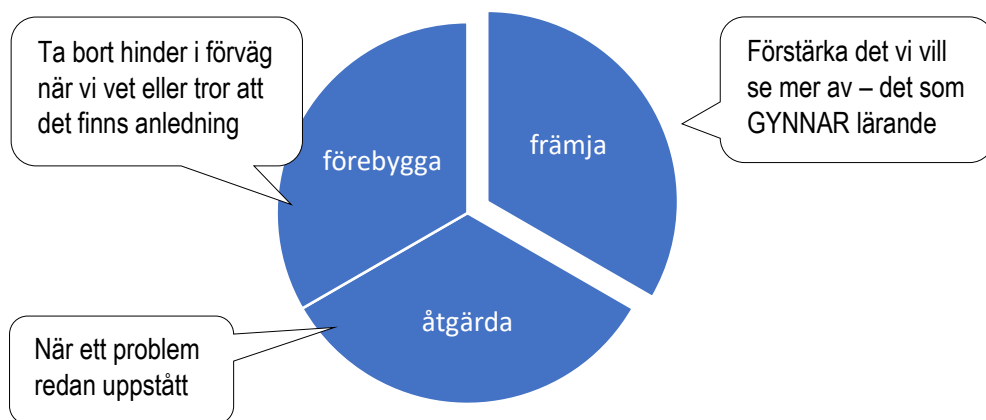
Fyra steg – sju diskrimineringsgrunder

Förskolan ska, utifrån samtliga diskrimineringsgrunder, fortlöpande arbeta i fyra steg:

1. Kartlägga om det finns risker för diskriminering, inklusive trakasserier, eller repressalier eller andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter.
2. Analysera orsakerna till de risker och hinder som har upptäckts.
3. Upprätta handlingsplan och genomföra de åtgärder som skäligen kan krävas för att förebygga diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter (tidsplanera och genomföra åtgärderna så snart som möjligt).
4. Följa upp och utvärdera arbetet. När det är klart ska de erfarenheter som arbetet har gett gå att använda i steg ett (kartläggningen) i nästa cykel av arbetet med aktiva åtgärder.

Fokus ska främst ligga på det främjande arbetet, därefter förebyggande och åtgärdande.

<https://specialpedagogen.blog/2018/09/11/forebygga-eller-framja-vad-ar-vad/>

Detta arbete ska ske i samverkan mellan ledning, pedagoger, barn och vårdnadshavare. Det betyder inte att varje enskild anställd, barn och vårdnadshavare ska delta i arbetet.

De fyra stegen samt hur samverkan gått till ska dokumenteras.

Planen skall göras känd för all personal, barn och vårdnadshavare efter revidering höstterminen. Utvecklingsgruppen ansvarar för att informationen ges.

Vi har ett förebyggande arbete för att främja alla barns lika rättigheter genom att:

- Informera på vårdnadshavarmöte om Likabehandlingsplanen. Läggs ut i Unikum och på hemsidan
- Tillämpa ett normkritiskt perspektiv i likabehandlingsarbetet, vilket innebär att fokusera på de normer och maktstrukturer som är knutna till diskrimineringsgrunderna och hur de påverkar vår verksamhet. Syftet med att tillämpa ett normkritiskt perspektiv är att synliggöra, problematisera och förändra de föreställningar och normer som ligger till grund för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.
- I personalgruppen diskutera värdegrund, bemötande och ett gemensamt förhållningssätt på förskolan
- Vara uppmärksamma på varandras beteenden och i arbetslaget föra en löpande diskussion kring hur vi arbetar med barnen/gruppen.
- Skapa trygghet för barnen genom tydlig vardagsstruktur och fasta rutiner med avseende på utevistelse, samling, måltider, gruppaktiviteter m.m.
- Information och introduktion till vikarier är tydlig, så att alla vet vad som gäller i verksamheten.
- Som pedagoger vara goda förebilder och bemöta barn och föräldrar positivt.
- Vid behov konsultera förskolans specialpedagog.

2.1 Främjande

I det främjande arbetet kartlägger vi de framgångsfaktorer vi ser och bygger vidare på dem. Där är våra reflektioner det viktigaste verktyget då vi, bl a med filmer som underlag, får syn på mycket vad gäller såväl verksamhet och intressen som förhållningssätt, beteenden och värderingar. Vi lyfter det som är bra och som vi vill de mer av, låter alla få komma till tals och vi använder oss av de fyra interaktionsaspekterna (närvaro, lyssnande, ömsesidighet och utvidgande). Vi fokuserar på att stärka självkänsla och självförtroende genom höga förväntningar, tydlighet, förförståelse, delaktighet och gemenskap och skapar därigenom KASAM (känsla av samhörighet).

2.2 Förebyggande

I det förebyggande arbetet ingår att kartlägga hinder för likabehandling. Det görs genom samtal, enkäter, incidentrapporter, trygghetsvandringar, observationer och reflektion samt:

- Närvarande vuxna som hjälper, stödjer och arbetar för att lösa eventuella konflikter.
- Ta signaler, från kollegor, barn, vårdnadshavare eller andra, på allvar och undersöka orsaker, t.ex. om barn inte vill gå till förskolan.
- Utvecklingssamtal tillsammans med föräldrarna.
- Reflekterande möten i arbetslagen.
- Vara observant på förändringar i barngruppen.
- Att dokumentera det som händer/hänt

Områden att kartlägga utifrån diskrimineringsgrunderna: social gemenskap, språkbruk, attityder och värderingar, trygghet, vuxennärvaro, rutiner, arbetssätt, lärmiljöer, innehåll, regler, mat, utflykter och aktiviteter, inskolning, marknadsföring och rekrytering – kan något av detta upplevas missgynnande?

I vårt förebyggande arbete använder vi olika verktyg/material i värdegrundsarbetet, t ex "Vännerna i kungaskogen", "Kompisböckerna" och Rädda barnens "Stopp! Min kropp!". Vi jobbar också aktivt med gruppsammansättning, känslor, delaktighet, samspel, gruppstärkande övningar/lekar, tydlighet och regler.

2.3 Akuta åtgärder

1. Anmäla till rektor eller huvudman

För utbildningsverksamhet som regleras i skollagen finns en särskild bestämmelse om anmälningsskyldighet. Den innebär att lärare och annan personal, som får kännedom om att ett barn eller en elev har upplevt eller upplever sig utsatt för trakasserier eller kränkningar i samband med verksamheten, är skyldiga att informera förskolechefen respektive rektorn. Denna ska i sin tur informera huvudmannen, som vanligtvis är den kommun eller styrelse som ansvarar för utbildningen.

2. Undersöka och reda ut vad som har hänt

Skyldigheten att utreda uppgifter om trakasserier eller kränkning uppstår så snart någon pedagog får kunskap om att ett barn, en elev eller studerande har upplevt eller upplever sig utsatt. Det krävs alltså inga bevis för att något har hänt. Syftet med att utreda är att få tillräckligt med information och kunskap om situationen, så att den ansvariga för verksamheten kan bedöma vilka åtgärder som måste genomföras för att få trakasserier eller kränkningar att upphöra.

Att genomföra en utredning kan innebära att:

- Fråga alla inblandande vad det är som hänt, det vill säga både den som upplever sig trakasserad/kränkt och den som kan ha utfört trakasserier/kränkningarna.
- Fråga andra barn, elever eller studerande samt pedagogerna och eventuella vårdnadshavare.
- Ta hjälp av särskild kompetens, såsom kuratorer eller psykologer, som till exempel kan göra observationer.
- Undersöka sociala forum och andra fysiska eller virtuella platser där deltagarna i verksamheten interagerar.

3. Åtgärda och sätta stopp för trakasserier/kränkningarna

Syftet med de åtgärder som genomförs på såväl kort som lång sikt är att trakasserier/kränkningarna ska upphöra. Vilka åtgärder utbildningsanordnaren genomför i ett specifikt fall beror på vad utredningen i just det fallet visar.

Tänkbara åtgärder kan vara att:

- Ha återkommande samtal med barn och eventuella vårdnadshavare.
- Ha ökad uppsikt, särskilt på platser och vid tidpunkter som har visat sig vara riskfyllda.
- Tilldela en assistent eller en resursperson för den eller de som kränker.
- Göra insatser med hjälp av kurator eller psykolog eller annan stödfunktion.
- Genomföra disciplinära åtgärder, till exempel avstängning, inom ramen för exempelvis skollagen och högskoleförordningen respektive de arbetsrättsliga reglerna.

4. Följa upp förskolans åtgärder

För att förvissa sig om att trakasserier/kränkningarna inte upprepas bör utbildningsanordnaren följa upp och utvärdera åtgärderna. Om det visar sig att åtgärderna har varit otillräckliga måste utbildningsanordnaren överväga vilka ytterligare åtgärder som kan sättas in för att sätta stopp för trakasserier/kränkningarna.

2.3.1 Rutiner för akuta åtgärder

Alla pedagoger i verksamheten har ansvar att meddela rektor samt anmäla i DF Respons, kommunens digitala system för anmälningar, vid misstanke om att barn utsatts för trakasserier eller kränkande behandling. Vårdnadshavare och barn kan rapportera till pedagogerna i verksamheten eller direkt till rektor. Vid kännedom agerar rektor snarast genom att:

- Ha ett första samtal med berörd pedagog och anteckna
- Bedöma om det är en kränkning eller konflikt

Vid konflikt mellan barn arbetar arbetslaget med barngruppen för att lösa konflikten på ett konstruktivt sätt. Berörda föräldrar informeras av pedagog och/eller rektor.

Vid misstanke om kränkning från vuxen mot barn utreder rektor vad som skett och upprättar en handlingsplan för att förhindra fortsatt kränkande behandling, har ev. kontakt med vårdnadshavare och följer upp handlingsplanen.

Rektor kan delegera dessa uppgifter.

2.3.2 Utredning, åtgärder och uppföljning

Vid misstanke om kränkande behandling eller trakasserier anmäls, utreds och dokumenteras det i DF Respons av rektor eller delegat (bilaga 2)

Föreligger kränkningar eller trakasserier upprättas därefter en handlingsplan med åtgärder och datum för uppföljning.

Vid misstanke om konflikt skapar sig först arbetslaget en samlad bild av händelsen och samtalar med barnen och ev. vårdnadshavare. Ändras misstanken då till kränkande behandling eller trakasserier ska det anmälas till rektor enligt ovan. Kvarstår misstanke om konflikt, dokumenteras händelsen (bilaga kan även användas här), åtgärdas och följs upp.

2.4 Forum och stödfunktioner

I vårt arbete med att upprätta, revidera, genomföra och utvärdera likabehandlingsplanen har vi ett antal olika forum:

- Barnhälsomöten (BHM) – kartläggning och handlingsplan kring verksamheten på organisationsgrupp- och individnivå
- Lokal samverkansgrupp (Lsg) – där bl a arbetsmiljöfrågor tas upp.
- Utvecklingsgrupp - samarbete mellan flera förskolor för samverkan och utveckling av verksamheten både vad gäller lärmiljöer, lärande och kvalitet.
- Arbetsplatsträffar (APT)/personalmöten – pedagogiska samtal på enhetsnivå
- Utvecklingsdagar – möjlighet till fortbildning, utvecklingsarbete, uppföljning och utvärdering
- Kommunens systematiska kvalitetsarbete (SKA) – bl a två gånger per år genomförs en kartläggning av barnens trygghet mm.
- Reflektionstid/samlingar med barnen – ett forum för barnen att göra sin röst hörd
- Föräldramöten
- Utvecklingssamtal – ett viktigt forum för information på individnivå samt formativ bedömning
- Lämning/hämtning – tillfälle att ge/få information

Stödfunktioner vi kan konsultera vid behov kan vara:

- Specialpedagog – kartläggning, observation, stöd, råd, utveckling
- Elevhälsan - kartläggning, observation, stöd, råd, utveckling och utredning, specialfunktioner som t ex psykolog och hörselpedagog
- Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) – rådgivning, utbildning och utveckling
- Socialtjänsten – stöd, rådgivning, utredning
- Andra instanser som BVC, logoped, FBH, Bup etc för t ex återgivning och konsultation

4. Handlingsplan (Förskolan skriver)

Följande insatser planeras för att främja barns lika rättigheter och möjligheter samt förebygga trakasserier och kränkande behandling:

	Insatser/åtgärder	När	Ansvar	Utvärderas
Främjande	I det pedagogiska arbetet ingår att kontinuerligt arbeta med förhållningssätt, etik och värdegrund.	Löpande	Pedagogerna	Maj-22
	Alla på förskolan ska föregå med gott exempel.	Löpande	Pedagogerna	Löpande
	Vi uppmuntrar positivt beteende.	Löpande	Pedagogerna	Löpande
	Se över att lärmiljöer, material och pedagogik speglar olikheter och allas lika värde utifrån diskrimineringsgrunderna.	Löpande	Pedagogerna	Maj-juni-22
	Prata om och uppmärksamma olika religioner och dess högtider.	Löpande	Pedagogerna	Maj-juni-22
	Lyhörda, närvarande och delaktiga vuxna under barnens hela dag på förskolan	Löpande	Pedagogerna	Maj-juni-22
Förebyggande	Personalen arbetar medvetet för att motverka kränkande behandling, till exempel genom att inte tillåta nedsättande miner, kommentarer och suckar, barn-barn, vuxen-barn samt barn-vuxen. Vi accepterar inte repliker som "Vi bara skojar...".	Löpande	All personal i verksamheten	Maj-juni -22
	Vi arbetar förebyggande genom att lära barnen att säga Stopp/Nej, sätta sina egna gränser och lyssna på och acceptera andras Stopp/Nej.	Löpande	Pedagogerna	Maj-juni-22
	All personal som vistas i förskolan ska ha tagit del av likabehandlingsplanen liksom vårdnadshavare och barn. Anslå den i hallen.	Efter revidering höstterminen	Rektor och utvecklingsgruppen	Maj-juni-22

	<p>Punkt på våra reflektioner och BHM -"Hur mår våra barn? Hur är klimatet i gruppen?" även tillsammans med barnen.</p>	Löpande	Pedagogerna	Löpande
	<p>Regelbundna samtal och/eller andra aktiviteter kring trivselregler och om hur man är en bra kompis.</p>	Löpande	Pedagogerna	Löpande
	<p>Likabehandlingsplanen utvärderas på utvärderingsdagen på våren. Barn och vårdnadshavare deltar genom samtal, intervjufrågor och ev. enkäter</p>	Vt-22	Rektor och Pedagogerna	Maj-22

CHECKLISTA FÖR ATT FRÄMJA/FÖREBYGGA

- i samband med inskolning helhjärtat satsa på att introducera och presentera barnen på ett positivt sätt i förskolan och i gruppen
- i samband med inskolning se till att lägga stor vikt vid samarbets- och trygghetssituationer
- i samband med inskolning se till att pedagoger alltid finns i närheten av de nya barnen för att observera och hjälpa till i kontaktskapandet med de nya kamraterna
- att pedagoger och barn tillsammans, i olika sammanhang, pratar om hur man skall bete sig mot varandra – hur en bra kompis är samt lägger stor vikt vid att poängtera omtanke och empati om varandra
- i samband med vårdnadshavarmöten/inskolning informera om arbetet
- att pedagoger är tydliga och sätter gränser vid behov
- att alla pedagoger ingriper direkt vid konflikt som de bedömer att barnen själva inte kan hantera
- att pedagoger gör barn uppmärksamma på vad som är rätt eller fel
- att pedagoger hjälper barnen att komma in i bra lekklimat med varandra genom att delta och vara modeller
- att pedagoger bearbetar inträffade incidenter direkt tillsammans med barnen
- att pedagoger lånar barnböcker som tar upp ämnet ur olika synvinklar för att barnen ska förstå
- om något inträffar bestämma sig för en handlingsplan med stöd från rektor
- att handlingsplanen följs upp och utvärderas vid ett senare möte tillsammans med rektor